

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування

Факультет управління, економіки та права
(назва факультету)

Кафедра права
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-
виховної роботи
Віталій Боярчук

« ___ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виборче і референдне право України
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Львів 2024

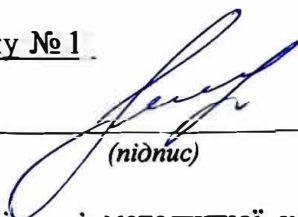
Робоча програма дисципліни «Виборче і референдне право України» для студентів спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання

Розробники: к.ю.н., доц. Музика Я.І., доктор філософії, в.о. доц. І.В. Муқан

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права.

Протокол від « 28 » серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

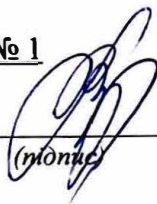
Грешук Г. І.

(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії (ради) факультету управління, економіки та права.

Протокол від « 29 » серпня 2024 року № 1

Голова методичної комісії

(підпис)

Ковалів В.М.

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Напрямок підготовки 081 «Право»

Характеристика навчальної дисципліни: нормативна

Кількість кредитів – 4

Загальна кількість годин – 120

Вид контролю: іспит

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Виборчий процес в Україні.

Вибори як процес формування представницьких органів та обрання посадових осіб.

Засади виборчого процесу. Строки у виборчому процесі. Поняття та види виборчої системи.

Конституційне право – провідна галузь національного права.

Тема 2. Порядок проведення виборів Президента України.

Порядок і строки призначення та проведення виборів Президента України. Територіальна організація виборів Президента України, порядок утворення та діяльності виборчих комісій та складення списків виборців. Порядок висування і реєстрації кандидатів на пост Президента України, їх уповноважених представників, довірених осіб та офіційних спостерігачів.

Тема 3. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час виборів Президента України.

Порядок проведення передвиборної агітації та фінансове і матеріально-технічне забезпечення проведення виборів Президента України. Порядок проведення голосування та визначення результатів виборів Президента України. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів Президента України, відповідальність за порушення виборчого законодавства України.

Тема 4. Порядок проведення виборів народних депутатів України.

Порядок і строки призначення та проведення виборів народних депутатів України. Територіальна організація виборів народних депутатів України, порядок утворення та діяльності виборчих комісій та складення списків виборців. Порядок висування і реєстрації кандидатів у народні депутати України, їх уповноважених та довірених осіб, офіційних спостерігачів.

Тема 5. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час виборів народних депутатів України.

Порядок проведення передвиборної агітації та фінансове і матеріально-технічне забезпечення проведення виборів народних депутатів України. Порядок проведення голосування та визначення результатів виборів народних депутатів України. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів народних депутатів України, відповідальність за порушення виборчого законодавства України.

Тема 6. Порядок проведення місцевих виборів.

Порядок і строки призначення та проведення виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Територіальна організація виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, порядок утворення та діяльності виборчих комісій та складення списків виборців. Порядок висування і реєстрації кандидатів у депутати, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, їх уповноважених, довірених осіб та офіційних спостерігачів.

Тема 7. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час місцевих виборів.

Порядок проведення передвиборної агітації та фінансове і матеріально-технічне забезпечення проведення виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Порядок проведення голосування та встановлення результатів виборів місцевих рад та сільських,

селищних, міських голів. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються місцевих виборів, відповідальність за порушення виборчого законодавства України.

Тема 8. Особливості референдного процесу в Україні.

Порядок призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму. Територіальна організація всеукраїнського референдуму, порядок утворення комісії референдуму та складення списків його учасників. Порядок реєстрації уповноважених осіб, офіційних та міжнародних спостерігачів для участі у всеукраїнському референдумі. Порядок проведення агітації та фінансове і матеріально-технічне забезпечення проведення всеукраїнського референдуму. Порядок проведення голосування, встановлення результатів та правові наслідки всеукраїнського референдуму. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються всеукраїнського референдуму, відповідальність за порушення законодавства України.

3. Результати вивчення дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Виборче і референдне право України» здобувачі освіти повинні засвоїти такі програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми):

5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право, земельне, аграрне та екологічне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Рік підготовки 1 Семестр 2						Рік підготовки 1 Семестр 2					
Тема 1. Виборчий процес в Україні.	10	2	4			4	10	2				8
Тема 2. Порядок проведення виборів Президента України.	11	2	4			5	11	2				9
Тема 3. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час виборів Президента України.	12	2	4			6	11		2			9

Тема 4. Порядок проведення виборів народних депутатів України.	11	2	4			5	12	2				10
Тема 5. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час виборів народних депутатів України.	11	2	4			5	9		2			7
Тема 6. Порядок проведення місцевих виборів.	12	2	4			6	13	2	2			9
Тема 7. Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час місцевих виборів.	11	2	4			5	10		2			8
Тема 8. Особливості референдного процесу в Україні.	12	2	4			6	14	2	2			10
Разом	90	16	32			42	90	10	10			70
Іспит	30					30	30					30
Усього годин	120	16	32			72	120	10	10			100

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виборчий процес в Україні.	4
2	Порядок проведення виборів Президента України.	4
3	Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час виборів Президента України.	4
4	Порядок проведення виборів народних депутатів України.	4
5	Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час виборів народних депутатів України.	4
6	Порядок проведення місцевих виборів.	4
7	Особливості агітаційної та заключної стадії виборчого процесу під час місцевих виборів.	4
8	Особливості референдного процесу в Україні.	4
	Разом	32

6. Теми, винесені на самостійне вивчення

№ з/п	Назва теми
1	Порядок висунання і реєстрації кандидатів на пост Президента України, їх уповноважених представників, довірених осіб та офіційних спостерігачів.
2	Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів Президента України, відповідальність за порушення виборчого законодавства України.
3	Територіальна організація виборів народних депутатів України, порядок утворення та діяльності виборчих комісій та складення списків виборців.
4	Порядок проведення голосування та визначення результатів виборів народних депутатів України.
5	Порядок і строки призначення та проведення виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.
6	Територіальна організація виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів,

	порядок утворення та діяльності виборчих комісій та складення списків виборців.
7	Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються місцевих виборів, відповідальність за порушення виборчого законодавства України.
8	Територіальна організація всеукраїнського референдуму, порядок утворення комісій референдуму та складення списків його учасників.
9	Порядок реєстрації уповноважених осіб, офіційних та міжнародних спостерігачів для участі у всеукраїнському референдумі.
10	Порядок проведення голосування, встановлення результатів та правові наслідки всеукраїнського референдуму.

Самостійна робота може бути виконана у формі реферату. Тематика рефератів, вимоги до оформлення та оцінювання рефератів вказані у Методичних рекомендаціях з Виборчого і референдного права для виконання практичних та самостійних робіт студентами економічного факультету денної форми навчання та студентів Навчально-наукового інституту заочної та післядипломної освіти спеціальність 081 «ПРАВО».

7. Методи і форми навчання

1. Словесні методи – лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту;

2. Наочні методи – лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

3. Метод навчання за рівнем пізнавальної активності – пояснювально-ілюстративний метод, метод відтворення, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.

4. Практичні методи – виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань(кейсів) і тестів, ділові ігри, презентації, доповіді, реферати.

8. Методи і форми контролю:

1. Усне опитування (індивідуальне, аналіз відповідей студентів).

2. Письмова аудиторна та позааудиторна практична перевірка – аналіз розв'язків ситуативних завдань (кейсів) і тестів шляхом застосування чинного законодавства у сфері виконавчого провадження, аналіз рефератів, доповідей, презентацій, аналіз проведених ділових ігр.

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація у формі екзамену.

Форми контролю: усна, письмова, комбінована.

9. Розподіл балів, які отримують студенти (1 семестр)

Поточне тестування та самостійна робота 50 балів								Сума	Екза мен	Сум а
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8			
5	5	5	10	5	5	5	10	50	50	100

10. Порядок оцінювання результатів навчання

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Виборче і референдне право України» здійснюється в одному семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. На екзамені оцінюванню підлягають:

-володіння нормативно-правовими актами, що є джерелами Виборчого і референдного право України;

- володіння ключовими теоретичними знаннями про об'єкт дисципліни;

- здатність творчо мислити та синтезувати знання;

- уміння використовувати знання для розв'язання практичних завдань тощо.

Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Виборче і референдне право України» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

11. Критерії оцінювання знань студентів

% від кількості балів, визначеної робочою програмою дисципліни на відповідну тему (визначає викладач)	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
75-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
60-74	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

	Правильно вирішив половину завдань. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
0-59	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
0-34	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену/заліку

12. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; методичні матеріали до практичних занять; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

13. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. - № 31. – Ст. 429.
2. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 38. – Ст. 502.
3. Закон України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 46. - Ст. 617.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 2. - Ст. 44.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
8. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
9. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05 квітня 2001 року // <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
10. Закон України “Про звернення громадян” від 2 жовтня 1996 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
11. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року // <http://zakon4.rada.gov.ua>.
12. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
13. Закон України “Про вибори народних депутатів України” від 17 листопада 2011 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
14. Закон України “Про вибори Президента України” від 5 березня 1999 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
15. Закон України “Про місцеві вибори” від 14 липня 2015 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.

16. Закон України “Про всеукраїнський референдум” від 6 листопада 2012 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
17. Закон України “Про Центральну виборчу комісію” від 30 червня 2004 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
18. Закон України “Про Державний реєстр виборців” від 22 лютого 2007 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
19. Закон «України Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» від 23 вересня 1997 року // <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
20. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листопада 1992 року // <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
21. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
22. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
23. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р. // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
24. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року // <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.

Спеціальна література

1. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підруч. / В. Л. Федоренко; М-во юстиції України, Нац. акад. держав. упр. при Президентові. – Київ: Ліра-К, 2016. – 616с.
2. Веніславський Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студентів юрид. вузів та ф-тів / Ф. В. Веніславський ; наук. ред. В. П. Колісник. - Харків : Право, 2014. - 376 с.
3. Актульні проблеми конституційного права України: підручник /за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 554 с.
4. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. – 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. – К.: 2012. – 727 с.
5. Бисага Ю.М., Гомонай В.В., Чечерський В.І. Конституційно-процесуальне право України: Підручник. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2011. – 360 с.
6. Совгіря О. В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О. В. Совгіря. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 536 с.
7. Теліпко В.Е. Конституційне та конституційне процесуальне право України: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. зал. / В.Е. Теліпко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 568 с.
8. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. Навчальний посібник. - К.: Юрисконсульт, 2007. – 270 с.
9. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2007. - 504 с.
10. Ковальчук О.Б. Виборчий процес в Україні: конституційно-правові аспекти (1991 – 2001 р.р.): Монографія. – К.: ФАДА, ЛТД, 2008. – 176 с.
11. Погорілко В. Ф., Федоренко В.Л. Референдне право України: Навч. посіб. - К.: Ліра - К, 2006.
12. Федоренко В. Л. Акти всеукраїнського та місцевих референдумів - специфічні джерела конституційного права // Джерела конституційного права України: Монографія / За ред. акад. Ю. С. Шемшученка та О. І. Ющика. - К.: Наукова думка, 2010. - С. 208 - 251.
13. Виборче право України: Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Погорілка, М.І. Ставнійчук - К.: Парламентське видавництво, 2003. – 383 с.
14. Костицька І. Політико-правова природа народного представництва // Право України. - 2006. - № 10. - С. 9 - 15.

15. Ковтунець В. Про зміст та обсяг суб'єктивного виборчого права // *Вибори та демократія*. - 2006. - №2 (8). - С. 54 - 59.
16. Фрицький Ю. Пропорційна система виборів до Верховної Ради України – оціночний аспект // *Право України*. – 2006. – № 4. – С. 104–107.
17. Шаповал В. Конституційні механізми реалізації народного суверенітету // *Вісник Конституційного Суду України*. - 2004. № 5. - С.77 – 97.
18. Федоренко В.Л. Категорія «виборчий процес» у конституційному праві: теоретико-методологічні та законодавчі аспекти // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. - 2010. - № 10. - С. 35 - 36.
19. Янчук А.О. Теоретичні засади референдумного процесу в Україні: Монографія. - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. - 207 с.
20. Оніщук М. Категорія «безпосередня демократія» в конституційному праві України (теоретико-методологічні аспекти) // *Право України*. - 2006. - № 9. - С. 3- 9.
21. Паламарчук М. Всеукраїнський референдум у політичній системі України // *Право України*. - 2005. - №5. - С. 42-45.
22. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Референдуми в Україні: історія та сучасність: Монографія,- К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000,- 248 с.
23. Барабаш Ю.Г. Шляхи оптимізації конституційної моделі інституту референдуму в Україні // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. - 2009. - № 6.
24. Федоренко В.Л. Рішення всеукраїнського референдуму та їх юридична природа: проблеми конституційної теорії та практики // *Вибори та демократія*. - 2010. - № 4. - С. 4 - 10.
25. Лавринович О.В. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 року: досвід визначальних рішень вітчизняного державотворення // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. - 2010. - № 12. - С. 9-10.
26. Місцеві референдуми в Україні: теоретичні та нормопроектні аспекти: матеріали «круглого столу», 23 липня 2009 р., м. Київ // *Передмов. М.В. Оніщука; Автор. кол.: Федоренко В.Л., Ляшко І.В., Базілевич Д.С., Кузнецова Н.О., Черничка Л.В.; Упоряд.: Пиняк С.І., Гарбуз Ю.П., Степанян Г.С.* - К.: СПД Москаленко О.М., 2009. - 60 с.
27. Шаповал В. Референдум як форма безпосередньої демократії. - *Вибори та демократія*. - 2005. - №3. - С. 4 - 18.
28. Телешун С. Процес імплементації результатів всеукраїнського референдуму в Україні: деякі аспекти // *Право України*. - 2000. - № 10.
29. Шаповал В. Політико правова категорія народного представництва: питання теорії // *Право України*. – 2013. – № 5. – С. 12 – 17.
30. Федоренко В. Вибори, виборче право і виборчі системи – пріоритетний напрям сучасних конституційно-правових досліджень // *Право України*. – 2013. – № 5. – С. 105 – 113.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд читального залу Львівського ЛНУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).
2. Електронні інформаційні ресурси:
  - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;
  - Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
  - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
  - Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
  - Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.
  - Офіційний сайт Базис українського законодавства в Інтернет. Режим доступу: www.lawukraine.com.